

29. 8. 2013

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Návrh novely zákona č. 139/2002 Sb. ve vztahu k možnosti vydání pozemků dle zákona č. 428/2012 Sb.

S přijetím zákona č. [428/2012](#) Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi (zákon o majetkovém vyrovnání) byla otevřena otázka možnosti vydání tzv. náhradních pozemků, které vznikly v důsledku aplikace zákona č. [139/2002](#) Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech (zákon o pozemkových úpravách). Zákon o pozemkových úpravách totiž umožňoval v době účinnosti blokačního ust. § 29 zákona č. [229/1991](#) Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku (zákon o půdě), provádět tzv. pozemkové úpravy, v jejichž důsledku docházelo ke změně vlastnických hranic k pozemkům, jejichž převod byl blokován ust. § 29 zákona o půdě.

TOMAN, DEVÁTÝ & PARTNEŘI
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Podle ustanovení § 3 odst. 5 zákona o pozemkových úpravách platilo do 31. 12. 2012 následující: „Pozemky ve vlastnictví státu, které jsou ve správě Pozemkového fondu České republiky a jejichž původním vlastníkem byly církve, náboženské řády a kongregace, se do doby přijetí zákonů o tomto majetku vedou a řeší odděleně od ostatní půdy ve vlastnictví státu. Tyto pozemky se nepoužijí na společná zařízení jako v případě půdy ve vlastnictví státu (§ 9 odst. 14), lze však s nimi nakládat ve smyslu ustanovení § 2. Omezení pro převody těchto pozemků se potom vztahuje na pozemky nově vzniklé podle schváleného návrhu pozemkových úprav a tato skutečnost se uvede v rozhodnutí vydaném podle § 11 odst. 8 za účelem vyznačení v katastru nemovitostí [1].“

Přijetí zákonného vymezení okruhu pozemků, které se mohou stát předmětem pozemkových úprav, v zákoně o pozemkových úpravách, bylo reakcí na spory o možnost zahrnovat pozemky blokové ust. § 29 zákona o půdě do pozemkových úprav podle předchozí právní úpravy zákona č. [284/1991](#) Sb. [2]. Z výše uvedeného vymezení vztahu zákona o pozemkových úpravách k tzv. původnímu majetku církví a náboženských společností plyne, že pozemkové úpravy se mohly dotýkat také majetku, jehož převod byl blokován podle ust. § 29 zákona o půdě. Shora uvedené v praxi znamenalo, že minimálně některé pozemky, které náležely do původního majetku oprávněných osob a v rozhodném období se staly předmětem majetkové krivdy ve smyslu zákona o majetkovém vyrovnání, přešly do vlastnictví jiných osob odlišných od státu coby budoucí povinné osoby dle zákona o majetkovém vyrovnání.

Pro účely následného majetkového vypořádání mezi státem a církvemi pak měly být vyčleněny pozemky náhradní. Uvedená majetkoprávní operace se dle zákonodárce neměla dostat do rozporu ani s blokačním ustanovením § 29 zákona o půdě, což mělo vyplývat jak ze samotné textace ust. § 29

zákona o půdě (zakazující převod, nikoli přechod vlastnického práva), tak z důvodové zprávy k ustanovení § 3 zákona o pozemkových úpravách.

Výše uvedenou právní konstrukci ovšem následně zpochybnil ve své rozhodovací praxi Ústavní soud, který zákaz dispozice s původním majetkem církví a náboženských společností vztáhnul i na právní kategorii přechodu vlastnického práva k tomuto majetku [3].

Za této nevyjasněné situace ohledně možnosti a dovolenosti změny vlastnických poměrů k historickému majetku církví a náboženských společností byl přijat zákon o majetkovém vyrovnání, který vymezil podmínky vydání majetku tzv. oprávněným osobám. Ten v ustanovení § 6 formuluje povinnost vydat oprávněné osobě nemovitou věc ve vlastnictví státu, která náležela do původního majetku registrovaných církví a náboženských společností a stala se předmětem majetkové křivdy, kterou utrpěla oprávněná osoba nebo její právní předchůdce v rozhodném období v důsledku některé ze skutečností uvedených v § 5 zákona o majetkovém vyrovnání.

Zákonodárce dále vymezil vydávaný majetek jako věci, které byly alespoň část rozhodného období ve vlastnictví nebo které příslušely oprávněným osobám ve smyslu zákona o majetkovém vyrovnání [4]. Rozhodným obdobím se v souladu s ustanovením § 1 zákona o majetkovém vyrovnání rozumí období od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990.

S ohledem na textaci ustanovení § 6 zákona o majetkovém vyrovnání ve spojení s ustanovením § 2 písm. a) zákona o majetkovém vyrovnání se nabízí závěr, že povinnost vydat pozemek, který byl povinné osobě (státu) poskytnut coby tzv. náhradní pozemek, není dána, jelikož náhradní pozemek nepředstavuje věc, která byla alespoň část rozhodného období ve vlastnictví nebo která příslušela oprávněné osobě ve smyslu zákona o majetkovém vyrovnání. Oprávněná osoba by v případě realizace pozemkových úprav nemohla nárokovat ani vydání původního pozemku, neboť ten by se nenacházel ve vlastnictví státu jako povinné osoby ve smyslu zákona o majetkovém vyrovnání.

Výše uvedenou situaci zdánlivě řeší návrh novely zákona o pozemkových úpravách (sněmovní tisk č. 950 ve znění pozměňovacích návrhů), který byl dne 17. 7. 2013 schválen Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky (Poslanecká sněmovna) a postoupen Senátu České republiky (Senát) coby tisk č. 142/0. Uvedený legislativní návrh zahrnující také změnu zákona o pozemkových úpravách obsahuje úpravu stávajícího ust. § 3 odst. 4, podle kterého nyní platí:

„Pozemky ve vlastnictví státu, jejichž původním vlastníkem byly církve, náboženské řády a kongregace, se do doby přijetí zákonů o tomto majetku) vedou a řeší odděleně od ostatní půdy ve vlastnictví státu. Tyto pozemky se nepoužijí na společná zařízení jako v případě půdy ve vlastnictví státu (§ 9 odst. 17), lze však s nimi nakládat ve smyslu ustanovení § 2. Omezení pro převody těchto pozemků) se potom vztahuje na pozemky nově vzniklé podle schváleného návrhu pozemkových úprav a tato skutečnost se uvede v rozhodnutí vydávaném podle § 11 odst. 8 za účelem vyznačení v katastru nemovitostí.“

Novelizované znění by tedy po případném dokončení legislativního procesu znělo následovně:

*„Pozemky ve vlastnictví státu, jejichž původním vlastníkem byly církve, náboženské řády a kongregace, se do doby **vydání rozhodnutí podle § 11 odst. 4** vedou a řeší odděleně od ostatní půdy ve vlastnictví státu. Tyto pozemky se nepoužijí na společná zařízení jako v případě půdy ve vlastnictví státu (§ 9 odst. 17), lze však s nimi nakládat ve smyslu ustanovení § 2. **Na nově vzniklé pozemky podle schváleného návrhu se nahlíží jako na původní majetek podle zvláštního právního předpisu**). Tato skutečnost se za účelem vyznačení v katastru nemovitostí uvede v rozhodnutí vydávaném podle § 11 odst. 8.“*

Navrhovaná úprava je poněkud neurčitě odůvodňována mimo jiné zohledněním přijetí zákona o majetkovém vyrovnání a zájmem na zachování právní jistoty oprávněných osob [5]. Návrh zákonné úpravy tak zcela logicky ruší blokaci dispozic s majetkem nově vzniklým podle schváleného návrhu pozemkových úprav, přičemž současně stanoví, že na majetek vzniklý v procesu pozemkových úprav (tzv. náhradní pozemky) se nahlíží jako na původní majetek podle zvláštního právního předpisu. Tím je zákon o majetkovém vyrovnání.

Výše uvedený legislativní návrh sice odpovídá logice majetkového vyrovnání státu s církvemi a náboženskými společnostmi, nicméně vyvolává nové nejasnosti. Předně tzv. náhradní pozemky prohlašuje za tzv. původní majetek církví a náboženských společností ve smyslu ust. § 2 písm. a) zákona o majetkovém vyrovnání. Tím propůjčuje tzv. náhradním pozemkům právní status pozemků, které v rozhodném období patřily do vlastnictví nebo které příslušely registrovaným církvím a náboženským společnostem, právnickým osobám zřízeným nebo založeným jako součástí registrovaných církví a náboženských společností, Náboženské matici nebo dalším právnickým osobám zřízeným nebo založeným za účelem podpory činnosti registrovaných církví a náboženských společností k duchovním, pastoračním, charitativním, zdravotnickým, vzdělávacím nebo administrativním účelům nebo jejich právním předchůdcům.

Pro samotné vydání těchto pozemků je ovšem současně nezbytné, aby se jednalo o pozemky, které se v souladu s ust. § 6 zákona o majetkovém vyrovnání staly předmětem majetkové křivdy, kterou utrpěla oprávněná osoba nebo její právní předchůdce v rozhodném období v důsledku některé ze skutečností uvedených v § 5 zákona o majetkové vyrovnání. Tuto vlastnost (právní fikci) ovšem navrhovaná novela zákona o pozemkových úpravách tzv. náhradním pozemkům nepropůjčuje.

Vedle právě uvedené skutečnosti je dále otázkou, jak nahlížet na pozemkové úpravy, které byly a budou dokončeny před nabytím účinnosti novelizovaného znění zákona o pozemkových úpravách. Při absenci intertemporálních ustanovení navrhované novely totiž znění novely míří pouze na pozemkové úpravy, které budou dokončeny po nabytí účinnosti novely, podle návrhu novely tedy prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení. Značná část pozemkových úprav, které se týkají původního majetku církví a náboženských společností ovšem nepochybně již byla dokončena, protože by se právní fikce povahy náhradních pozemků coby původního majetku církví a náboženských společností dle ust. § 2 písm. a) zákona o majetkovém vyrovnání na tyto pozemkové úpravy již nemohla vztahovat.

Výše nastíněný aplikační problém zákona o majetkovém vyrovnání ve vztahu k zákonu o pozemkových úpravách by mohl být zdánlivě snadno vyřešen odpovídajícím doplněním navrhované novely. Pro tuto novelu již ovšem nemusí vzniknout prostor. Legislativní proces v Poslanecké sněmovně byl již dokončen a schválený návrh byl postoupen Senátu. Příslušný pozměňovací návrh tak v tuto chvíli může být vznesen pouze na půdě Senátu. V praxi by to znamenalo, že by Senát návrh schválený Poslaneckou sněmovnou schválil ve znění pozměňovacích návrhů a vrátil jej Poslanecké sněmovně k projednání. Pokud by ovšem v souladu s prohlášeními představitelů politických stran zastoupených v Poslanecké sněmovně v mezidobí došlo k rozpuštění Poslanecké sněmovny, neexistoval by subjekt, který by mohl zákon ve znění pozměňovacích návrhů Senátu schválit. Jelikož v novém volebním období Poslanecké sněmovny nelze projednat návrhy, které nebyly projednány a rozhodnuty v minulém volebním období, nezbylo by než příslušnou úpravu provést v novém legislativním procesu po ustanovení nově zvolené Poslanecké sněmovny [6] [7]. S ohledem na průměrnou délku legislativního procesu je tedy pravděpodobné, že k příslušné novelizaci zákona o pozemkových úpravách by do doby rozhodnutí povinných osob o výzvách k vydání majetku dle zákona o majetkovém vyrovnání zahrnujících tzv. náhradní pozemky vůbec nemuselo dojít.

Mgr. Martin Pujman,

advokát

[TOMAN, DEVÁTÝ & PARTNEŘI advokátní kancelář, s. r. o.](#)

Trojanova 12
120 00 Praha 2

Tel.: +420 224 918 490
Fax: +420 224 920 468
e-mail: pujman@iustitia.cz

-----
[1] Omezením se zde rozumí omezení dle ust. § 29 zákona o půdě. Citované ustanovení prostřednictvím poznámky pod čarou odkazuje na § 29 zákona o půdě.

[2] Srov. důvodová zpráva k ust. § 3 zákona o pozemkových úpravách: „V ustanoveních tohoto paragrafu je specifikováno, které pozemky mohou být zařazeny do obvodu pozemkových úprav, jak je tento obvod tvořen a které pozemky mohou být řešeny v řízení o pozemkových úpravách. Smyslem nové úpravy je nevylučovat z pozemkových úprav některé pozemky přímo již zákonem, jak tomu je dosud a což působí v praxi značné komplikace, ale ponechat na vlastnících a správcích specifických pozemků (viz zejména odstavec 3), aby posoudili účelnost řešení takových pozemků v řízení o pozemkových úpravách a za stanovených podmínek. Již novely stávajícího zákona částečně upravovaly původní pojetí, podle kterého byly jednoznačně ze zákona některé pozemky z řešení v pozemkových úpravách vyloučeny. Ukazuje se však, že tyto úpravy nevyřešily dostatečně všechny potřebné otázky. Specificky jde např. o tzv. církevní půdu (odst. 5), na kterou se vztahuje § 29 zákona č. [229/1991](#) Sb., podle kterého tento majetek nelze převádět do vlastnictví jiným osobám do přijetí zákonů o tomto majetku. V řízení o pozemkových úpravách nejde o převod, ale o přechod vlastnictví, což je podstatné jak v pozemkových úpravách s tímto majetkem nakládat. Není totiž možné vůbec tuto půdu v pozemkových úpravách neřešit, což by činilo značné komplikace, jak se také v praxi ukazuje a odporovalo smyslu pozemkových úprav. Uvedené ustanovení tedy upravuje řešení při současném zachování požadavku vyplývajícího z cit. § 29 zákona č. [229/1991](#) Sb.“

[3] Např. rozhodnutí Ústavního soudu II. ÚS 528/02 či Pl. ÚS 9/07.

[4] Ust. § 2 písm. a) zákona o majetkovém vyrovnání zní: „Pro účely tohoto zákona se rozumí původním majetkem registrovaných církví a náboženských společností věci, majetková práva a jiné majetkové hodnoty, včetně spoluvlastnických podílů a součástí a příslušenství věcí, které byly alespoň část rozhodného období ve vlastnictví nebo které příslušely registrovaným církvím a náboženským společnostem, právnickým osobám zřízeným nebo založeným jako součástí registrovaných církví a náboženských společností, Náboženské matici nebo dalším právnickým osobám zřízeným nebo založeným za účelem podpory činnosti registrovaných církví a náboženských společností k duchovním, pastoračním, charitativním, zdravotnickým, vzdělávacím nebo administrativním účelům, nebo jejich právním předchůdcům.“

[5] Srov. příslušná část sněmovního zisku č. 950 (Pozměňovací návrhy poslance Jiřího Papeže): „Na konci roku 2012 došlo k přijetí zákona č. [428/2012](#) Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi a o změně některých zákonů, a protože ve stejné době došlo k přijetí zákona č. [503/2012](#) Sb., kterým byl současně novelizován zákon č. [139/2002](#) Sb., nebylo v této novele z časových důvodů možno zohlednit přijetí zákona č. [428/2012](#) Sb. S ohledem na souběh legislativních procesů uvedených zákonů a zrušení blokačního § 29 zákona č. [229/1991](#) Sb. a v zájmu zachování právní jistoty oprávněných osob podle § 3 zákona č. [428/2012](#) Sb. je třeba dodatečně provést navrhovanou úpravu tak, aby došlo k souladu obou právních norem.“

[6] Srov. ust. § 121 odst. 1 zákona č. [90/1995](#) Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny.

[7] K tomu blíže viz článek Zdeňka Koudelky: Kontinuita poslanecké sněmovny, Politologický časopis 4/1998, s. 435-439.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Ombudsman na Maltě - základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Rozhovor s JUDr. Veronikou Janoušek Rudolfovou, samostatnou advokátkou specializující se na sportovní právo](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Fotbaloví agenti vs. FIFA ve světle stanoviska generálního advokáta Soudního dvora Evropské unie](#)